

מסורת הש"ס

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה

מה.

עין משפט
גור מצוה

א א ב מ"י פ"ט מהל'
רוחם הלכה א סמג עשין
ע"ה:
ב ג מ"י פ"ג מהלכות
ממרים הלכה ה והל' ז
סמג לאין קסג:
ד מ"י פ"ג מהלכות
סנהדרין הלכה ב:
ה ה מ"י פ"ו מהל' בית
הבית הלכה יא:
יא ו מ"י פ"ה מהלכות
מטות עניני הל' א:
יב ז מ"י שם פ"ה הל' ו:
יג ח ט מ"י שם פ"ה
הלכה ט:
יד י מ"י שם הלכה ד
ע"ש:
טו ב מ"י פ"ט מהלכות
רוחם הלכה י:

מוסף רש"י

בעליל לעיר. מפורסם
לכל שקריו הוא לעיר זו
מכל עיריות (סנהדרין יד).
מצאן זקן ממרא.
לסנהדרין חזן לשמח
הגויס שיהיה כזה היות
(סמג). אבי פני. מקום
לפני מן חומת העיר ועדן
ירושלים לכל דבריו (סמג).
יכול תהא המראתו
המראה. לידן נתקן
(סמג). אילומא דבשוק
מקצתו. והורו אמת
שחזקו המורה על דבריהם,
מא אירא מקום גורם,
מיפוק ליה דפטור משום
דילמא הק' דלשכסה
ביומיה ספרא להו (סמג).
כמי שרר אגן הסהר. כמי
ורכשין פלח דני ממונות
אם נלך אחד מהן נלמא,
אם ים על עשרים ושלשה
כנגד סנהדרין קטנה יולא
ואם לא איתו יולא (סמג ד).
על העיר. על ירושלים,
ועיר לקדם הסתפס בשמי
מדות ובשמי (סמג). הריני
בבן עזאי בשוקי
סבירה. יומא דביחא הוא
ליה ואמר להו לתלמידיו
השתא צלי דעתא והריני
מומין להשיב בחריפות לכל
מי שישאלני, כן עזאי
שהיה דורש בשוקי טבריה
ולא היה בימיו עוקר הרים
כמנוס (ערוכין כט. ושם:
אמר רבא) כי הוא דביחא
דעתיה היו רגיל למימר
הכי הריני פתוח ומוכן
להשיב לשאלאי דבר מורה
כן עזאי שהיה דר בעברה
שהיה חרף ודרכן ואמר
(בבביות כח). כל חממי
ישראל לפני קליפת השום
חזן מן הקרן הים (ערוכין)
(כ). לו: הריני משפח
במקומי שאני דרשן ובקי,
כן עזאי שהיה משפח
בשוקי טבריה דבמיתא בן
עזאי אומר כל חממי ישראל
לפני קליפת השום (ערוכין
לז).

דהר רבייה: לשכחם קמא. שאם שכת זזית אחת לקצור קאי עלה
כלא משכח לקחתו [דגריס כד] והכי משמע ושכחת עומר או ושכחת צדשה:
נפקא לכו. מנשךד ושכחת קרי ציה ששכת את קצת שדהו: שצפו
עומרין לפוך שדה חצירו. ששצבה הרום והרימה את העומרין מן
הארץ והליפתן לתוך שדה חצירו
ושכחן כסבור שאינן שלו נפקא מנשךד
ולא צדשה חצירך דלא הוה שכתה:
ורצנן. מיעוטא דשדה חצירו נפקא
להו מדהוה ליה למכתב כי תקולור
קצירך צדשה ושכחת וכתיב צדשך:
צפו עומרין לפוך שדהו. (א) שהיו
מוטלים על גבי אבן או עמוד או זו
על זו: פרט לשצפו. וקא סלקא
גבי עמוד: ולעטעמין לפוך שדה
חצירו. צפו על גבי אבן הוא דמעט
אכל מונחם לא מיעט והא צדשך
כתיב אלא הא דקאמר צפו לאו דוקא
צפו על שום דבר קאמר דאפי' מונחם
על גבי קרקע נמי קאמר אינו שכתה
והאי דקאמר צפו דלא משכחת עומרין
מאפתי על הארץ ומצינו לל' לל' ש:
שהחזיק בו להוליכו לעיר. ק"ל
השתא דאורחא דמילתא נקט ולא
דוקא: וזה ציה. ומו לא הוה שכתה
דבעינן שכות מעיקרו כדאמר צ"מ
בפרק קמא (דף א'). מפני שהוא
לפף. שהוא פטור על שהחזיק בו
כאילו היה עמוד קף מעל הקרקע
ומונח צידו: הריני כנן עזאי בשוקי
טבריה. יוס אחד היה דעתו ללולה
אמר הריני כאן כפומצדימא מוכן
להשיב דבר לשאל צעומק ובחריפות
כן עזאי שהיה חרף ודורש בשוקי
טבריה: שני חללים זה על גב זה.
והאחד משוך להלן מחציתו מעט
ואם ממדוד מזה יקרב לעיר אחת ואם
תמדוד ממדדיו יקרב לעיר אחרת:
ולא מזה מודד נו'. וה"ה דמיציעא
ליה נמי או דלמא מין צמינו לא הוה
טמון מין צמינו לא הוה קף ומשניהם
מודד אלא שהוא צכלל אלו:
תנימה

המראה ת"ל וקמת ועלית מלמד שהמקום גורם: נמצא טמון בגל או תלוי
באילן: לימא מתניתין ר' יהודה היא ולא רבנן דתניא⁵ ושכחת עומר בשדה פרט לטמון דברי רבי יהודה
וחכ"א בשדה ולרבות את הטמון אמר רב אפי' תימא רבנן * הכא מענייניה דקרא התם מענייניה
דקרא⁶ דכתיב⁷ כי ימצא חלל היבא דמשתכח באדמה פרט לטמון והתם מענייניה דקרא דכתיב כי
תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר שכחה דומיא דקציר מה קציר בגלוי אף שכחה בגלוי כתב רחמנא
בשדה לרבות את הטמון לרבי יהודה נמי תיפוק ליה משכחה דומיא דקציר אין הכי נמי ואלא בשדה
למה לי מיבעי ליה ולרבות שכחת קמה ורבנן שכחת קמה מנא להו נפקא להו מכי תקצור קצירך
בשדך⁸ ור' יהודה מיבעי ליה לכדרכי אבהו אמר ר' אלעזר דאמר רבי אבהו אמר ר"א פ"ט לשצפו
עומרין לתוך שדה חצירו ורבנן מבשדה בשדך ור' יהודה בשדה בשדך לא משמע ליה בעי ר' ירמיה
⁹צפו עומרין לתוך שדהו מהו אויר שדה דמי או לאו כשדה דמי א"ל רב כהנא לרב פפי ואמרי
לה רב כהנא לרב זביד תפשוט ליה מדרבי אבהו א"ר אלעזר דאמר פרט לשצפו עומרין לתוך שדה
חצירו דחבירו אין * לתוך שדהו לא וליטעמך לתוך שדה חצירו צפו אין מונחין לא והא בעינן
בשדך וליבא אלא לתוך שדה חצירו ואפילו מונחין והאי דקאמר צפו דלא משכחת לה אלא בצפו
תא שמע¹⁰ עומר שהחזיק בו להוליכו לעיר והניחו על גבי חצירו ושכחו התחתון שכחה והעליון אינו
שכחה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון שניהם אינן שכחה התחתון מפני שהוא טמון
והעליון מפני שהוא צף עד כאן לא פליגי אלא בתחתון אבל בעליון דברי הכל לא הואי שכחה שאני
התם כיון דאחזיק ביה זכה ביה אי הכי מאי איריא על גבי חצירו אפילו בשדה נמי אין הכי נמי
והאי דקתני על גבי חצירו משום תחתון והא מפני שהוא צף קאמר אימא מפני שהוא כצף אמר אביי
"הריני כבן עזאי בשוקי טבריה אמר ליה ההוא מדרבנן לאביי שני חללים זה על גבי זה מדיכין הוא
מודד מין במינו הוא טמון מין במינו לא הוה צף * ומעליון מודד או דלמא מין במינו הוה צף ומין במינו לא הוה
טמון ומתחתון מודד או דלמא מין במינו הוה טמון ומין במינו הוה צף ולא מתחתון מודד ולא מעליון מודד א"ל
הנותרה

וי"ו דשופטין דריש ר' יהודה למניינא להביא עוד שנים: צעליל
לעיר. במגולה ופשוט שאין עיר קרובה מו: מסני'. דלא קתני מלך
וכהן גדול דלא כר' אליעזר בן יעקב: אי כרבי יהודה. חמשה אי
כרבי שמעון שלשה ולא צעי כולה סנהדרין: מלאן זקן ממרא. לצי"ד
הגדול שאינו נעשה ממרא אלא צצ"ד
של שצעים ואחד כדילף בפרק קמא
דסנהדרין¹¹: אזי פאגי. כל שהוא
בתוך היקף המיון של ירושלים קרוי
צי פאגי. ולי נראה שהוא לשון חצישה
כמו שקורין ליגל"א של עיר כמו
חמור ובית פאגי (כ"מ דף טו).
בשטרידור"א בית ראש של אפסר
קורין כן: והמרה עליון. כלומר על
מה ששאל מהם שם ואמרו לו ההלכה
הלך לעירו והורה לעשות כדרך
שהיה מורה בתמלה דהוה ליה
ממרא על פיהם: המקום. המיוחד
למשפט והוא לשכת הגזית: דניפיק
מנייהו כמא. לצי פאגי דליטריך
לאשמועינן דפטור משום טעמא
דחזן לצי"ד: דלמא הנך דאיכא גואי
חוסיא סביורא לכו. ומהיכא תיתי
לן חיוסא דליטריך קרעא למיפטריה:
שרך. זה סנהדרין שיושבת בטבריה
של א"י: אגן הסהר. שעשיין כחצי צלנה
עגולה צורת ישיבתן כדי שיהו
כולן רואין זה את זה: הסוג.
כשיעור מזה שני חלקים מים ואחד
יין ואף כאן לרץ שישמיר שליש:
על עיר. על ירושלים: טיאל כרז
יוסף. דלמר רבי אליעזר בן יעקב
כולהו סנהדרי צעי: מסני'. דילף
פרט לטמון רבי יהודה היא: צדשה.
ושכחת עומר צדשה לרבי יהודה
משמע צדשה על פני השדה ולרבנן
משמע בתוך השדה: הסם מענייניה
דקרא. לריבין למידרשה והכא
מענייניה דקרא תדרוש ליה גבי חלל
כתיב כי ימצא חלל כל היבא דמשתכח
ואפי' טמון הלך על כרחך כי אתא
באדמה למעטי טמון צא דמדרוש
ציה על פני האדמה דאי לרבינו לא
איטריך: אף שכחה בגלוי. והוה
ממעט טמון ממשמעותא אי לאו

(א) [נרש"ל] ס"א ל"ה,
(ב) [סנהדרין יד: כל הענין],
(ג) שם, (ד) שטותי יד.
סנהדרין ב ד"ה (ס) [ג]י
עוק עפ"י ויהי כדמ' הל'
מ"ע פ"ה הל"ה,
(ו) [מסכתא פאה פ"ג
ע"ש], (ז) [עירובין כט.
קידושין כ. ערכין ל"ג,
(ח) ע"ש דף טו.]

תורה אור השלם

1. מלך במשפט יעמיד
ארץ ואיש רחומות
יירקנה: משלי כט ד
2. ובאת אל הכהנים
הללים ואל השופט אשר
יהיה בקימים יהם ודרשת
והגידו לך את דבר
המשפט: דברים יז ט
3. כי יפלא ממך דבר
למשפט בין דם לדם בין
דין לדין ובין גנע לגנע
דברי ריבת בשערך
וקמת ועלית אל המקום
אשר יבחר * אליהך
בל: דברים יז ח
4. שררך אגן הסהר אל
יחסר תהגוג בטנך ערמת
חזים סגנה בשושנים:
שיר השירים ז ג
5. כי תחצר קצירך
בשדך ועשבתך עמר
בשדה לא תשוב לקחתו
לגר ליתום ולאלמנה
יהיה למען יירקך *
אלהך בכל מעשה
ך: דברים יז ט
6. כי ימצא חלל
באדמה אשר * אליהך
נתן לך לרשתה נפל
בשדה לא נודע מי
הכהן: דברים כא א

הנהרות הב"ח

(א) גבי הכא מענייניה
דקרא דכתיב כי ימצא חלל
כל היבא וכו' עומר
בשדה שכחה דומיא
דקציר: (ב) שם קציר
שדך ושכחת ור' יהודה:
(ג) רש"י ד"ה צפו וכו'
שדה שמוטלין כלי
ומינע שהיו נמקם:

גליון הש"ס

גמ' ויצאו חן ולא
שלוהוה. עין יענות דף
קא ע"כ מ"ה וקולא לו
ועפרסין דף ז ע"ה מ"ה
קרני: שם הכא מענייני
דקרא. מכות דף ט ע"כ
ערכין דף ט ע"כ:

לעזי רש"י

ציגל"א [ציגל"א]. חומה
(המקופה את העיר).
בשטרידור"א
[בישטרידור"א]. אפסר.